

MEERJARENPLAN

FRIES

SAMENWERKINGSVERBAND

UITKERINGSGERECHTIGDEN

2011-2015

LEEWARDEN, SEPTEMBER 2012

www.fsufriesland.nl

ORGANISATIE

De Vereniging Fries Samenwerkingsverband Uitkeringsgerechtigden FSU is de provinciale bundeling van belangenorganisaties van uitkeringsgerechtigden en minima.

De belangenorganisaties, projectgroepen en het bestuur van het FSU bestaan volledig uit vrijwilligers. Het team van het FSU wordt gevormd door drie beroepskrachten (coördinator, opbouwwerker en administratieve medewerker), aangevuld met vrijwillige project-medewerkers en stagiaires.

DOEL FSU

Verbetering van de positie van Friese uitkeringsgerechtigden en gehandicapten door middel van een gebundelde belangenbehartiging voor en door uitkeringsgerechtigden en gehandicapten zelf.

MISSIE EN VISIE

Bestuur, medewerkers en vrijwilligers van het FSU streven naar een rechtvaardige en solidaire samenleving waarin kwetsbare burgers op steun kunnen rekenen en een eigen perspectief ontwikkelen. Het FSU werkt daarbij consequent vanuit de beleving van de burgers.. Het FSU wil *kennis* over werk en inkomen vergaren en delen, *ervaringen* van burgers bundelen, persoonlijke *hulp* bieden, knelpunten uit de praktijk *signaleren*, politiek en instanties *confronteren* met de gevolgen van hun beleid en *samenwerken* met partnerorganisaties. Het FSU is een ‘luis in de pels’ van beleidsmakers, kritisch èn opbouwend: gesignaleerde knelpunten worden gecombineerd met ideeën hoe het beter kan. Het FSU wil van slachtoffers weer onderhandelaars maken door mensen zelf de regie op het eigen leven in handen te laten nemen

DOELGROEP VAN HET FSU

Het FSU bundelt, ondersteunt en vertegenwoordigt 26 lidorganisaties (belangenorganisaties en lokale samenwerkingsverbanden) en de 14 cliëntenraden Werk en Inkomen. De doelgroep wordt gevormd door uitkeringsgerechtigden, werkzoekenden, zieke werknemers en minima in Friesland. Het werkkterrein van het FSU is Werk en Inkomen. De vrijwilligers van de aangesloten organisaties en cliëntenraden vormen de belangrijkste schakel met de doelgroep.

KENGETALLEN DOELGROEP

In de periode 2012-2015 zal het aantal werklozen naar verwachting eerst licht stijgen en vervolgens dalen. en over de gehele periode gemiddeld 22.000 personen tellen. Er blijft een omvangrijke groep langdurig werklozen met weinig arbeidsmarktperspectief – naar schatting zo’n 8.000 personen – bestaan. Deze groep heeft een minimuminkomen via de bijstands- of IOAW-uitkering. Het aantal arbeidsongeschikten in Friesland zal naar verwachting zich stabiliseren op zo’n 27.000 personen. De groep zieke werknemers die nog een dienstverband heeft en het loon doorbetaald krijgt zal enkele duizenden personen op jaarbasis zijn.

DE KERNTAKEN VAN HET FSU

Het FSU heeft voor het uitvoeren van de centrale taakstelling - de belangenbehartiging door en voor uitkeringsgerechtigden - in de komende jaren de volgende kerntaken:

* informatie en voorlichting

- * ondersteuning lokale hulpverlening en belangenbehartiging
- * ondersteuning van participatie
- * signaleren van structurele knelpunten en toetsing beleid
- * scholing en training van vrijwilligers

FSU: ONDERSTEUNER VAN LOKALE ACTIVITEITEN EN PROVINCIALE BELANGENBEHARTIGER

LOKALE ACTIVITEITEN

De lidorganisaties, spreekuurpunten en cliëntenraden zijn zelfstandige organisaties. Ze maken deel uit van het FSU-netwerk, maar zijn zelf verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van lokale activiteiten. De organisaties worden gefinancierd door de gemeenten in de vorm van een budgetsubsidie. Daarmee worden activiteiten betaald als: spreekuur, huisbezoek, meegaan met cliënten naar instanties, voorlichtingsbijeenkomsten, interne scholing, vergaderingen, advisering aan gemeente of dienst, toetsing van beleid en uitvoering en reiskosten van vrijwilligers.

Al deze lokale activiteiten worden dus niet gefinancierd uit de provinciale budgetsubsidie van het FSU.

PROVINCIALE ACTIVITEITEN VAN HET FSU

1. Regelen van lokale faciliteiten

Het is een belangrijke taak van het FSU om de bovenstaande financiering van lokale activiteiten door gemeenten te regelen. Daarnaast maakt het FSU afspraken met lokale welzijnsorganisaties om faciliteiten (zoals ruimte, kopieermogelijkheden, advisering door beroepskracht) te leveren aan de spreekuurpunten en cliëntenraden. De opbouwwerkers van het FSU helpen de lokale organisaties vervolgens met het opbouwen – en het onderhouden! - van een lokaal netwerk en lokale samenwerkingsverbanden.

2. Belangenbehartiging

Het FSU zorgt er voor dat er een levendige verbinding bestaat tussen de lokale en provinciale belangenbehartiging. Uitkeringsgerechtigden en gehandicapten hebben veel te maken met regelingen of maatregelen die niet lokaal aan te pakken zijn. Het FSU is daarom de organisatie die op provinciaal niveau de gezamenlijke belangenbehartiging verzorgt en overleg/onderhandelingen voert met uitvoeringsinstellingen als het UWV, de Sociale Verzekerings Bank, Werkpleinen en de Kredietbank Nederland. Met regelmaat overlegt het FSU ook met de Vereniging van Friese Gemeenten (VFG).

3. Provinciale uitwisseling: benutten van elkaars kennis en ervaringen

Het FSU organiseert de samenwerking tussen de lokale belangenorganisaties en de cliëntenraden onderling. Dat gebeurt door provinciale uitwisselingsbijeenkomsten en themabijeenkomsten. De organisaties stellen hun kennis en ervaringen – zoals adviezen aan gemeenten of tips over oplossingsmogelijkheden – ter beschikking aan elkaar. Op de themabijeenkomsten worden actuele onderwerpen behandeld. Op grond van deze bijeenkomsten maakt het FSU visiedocumenten, bedoeld ter verbetering van het sociale beleid van gemeenten en uitvoeringsinstanties.

4. Provinciale scholing en training

De lokale vrijwilligers worden geschoold en getraind door het FSU. Het gaat om kennis en vaardigheden die nodig zijn voor het werk als spreekuurhouder, cliëntenraadslid, begeleider of belangenbehartiger, ongeacht waar dit werk uitgevoerd wordt. Deze scholing en training wordt daarom centraal aangeboden in Leeuwarden of in een grotere regioplaats. Het FSU verzorgt ook cursussen en trainingen op locatie, zoals teambuilding ten behoeve van een cliëntenraad. De kosten van dit aanbod worden volledig vergoed uit het budget van de lokale organisatie.

5. Provinciale informatievoorziening en advisering

Het FSU levert met grote regelmaat actuele informatie over wet- en regelgeving en praktijkontwikkelingen aan de lokale organisaties. De website van het FSU is een belangrijke informatiebron voor het lokale werk. Daarnaast adviseren de medewerkers van het FSU de lokale organisaties, zoals bij het ontwikkelen van notities en (on)gevraagde adviezen van cliëntenraden over het gemeentelijke sociale beleid.

6. Provinciale projecten

Het FSU ontwikkelt provinciale projecten die de positie van uitkeringsgerechtigden en gehandicapten in Fryslân verbeteren. Zoals kwaliteitstoetsing van de schuldhulpverlening, van de dienstverlening van uitvoeringsinstanties en re-integratiebedrijven, het stimuleren van bedrijven om gehandicapte werknemers aan te stellen en steun aan werkloze jongeren. In deze projecten zijn tientallen vrijwilligers actief in en vanuit het kantoor van het FSU. Het FSU heeft provinciale teams van jongeren, schuldhulpverleners en begeleiders.

7. Provinciale en landelijke samenwerking

Het FSU gaat steeds op zoek naar *samenwerking met andere organisaties* en opereert bij uitstek als een netwerkorganisatie. Het FSU beperkt zich daarbij niet tot de provinciale grenzen. Een groot gedeelte van de sociale zekerheidsregelingen wordt landelijk bepaald. Het FSU onderhoudt daarom rechtstreeks contacten met Kamerleden en het landelijk management van de uitvoeringsinstanties. Dat gebeurt zoveel mogelijk in afstemming en samenwerking met collega-organisaties uit andere provincies en bondgenootorganisaties zoals de vakbeweging.

Het FSU is lid van de Landelijke Vereniging van Arbeidsongeschikten (LVA), van het Landelijk overleg cliëntenraden Sociale Zekerheid (LocSZ) en van de Sociale Alliantie (bundeling van 80 organisaties) om de verbinding met de landelijke belangenbehartiging te garanderen.

SITUATIE IN DE MEERJARENPERIODE

Veel Friese burgers aan de kant

De stapeling van uiteenlopende overheidsbezuinigingen brengen veel onzekerheid en materiele achteruitgang teweeg. De groep langdurig werklozen en gedeeltelijk arbeidsongeschikten zal niet afnemen, ondanks de extra inspanningen van met name de gemeenten. De personen met een arbeidsbeperking blijven grote moeite hebben om een betaalde baan te krijgen. Het is zeer de vraag of de voorgenomen Wet Werk Vermogen hier veel verandering in zal brengen. Voor steeds meer werknemers geldt dat periodes van werk en werkloosheid elkaar afwisselen, omdat sprake is van voornamelijk tijdelijke dienstverbanden. De contacten van burgers met de instanties verlopen vaak moeizaam en er is een groot gebrek aan begrijpelijke informatie en kennis van de rechten op ondersteunende voorzieningen. Er bestaat een grote kloof tussen de leefwereld van de burger en de systeemwereld van de instanties en overheden.

Armoede- en schuldproblemen

Relatief veel Friese burgers moeten rondkomen met een minimuminkomen. Bij deze groep is sprake van toenemende armoede- en schuldproblemen en sociale uitsluiting. De inkomensproblemen belemmeren de deelname aan de samenleving en vergroten de afhankelijkheid van dienstverleners. Het probleem van de groeiende armoede en schuldproblemen vraagt om een integrale aanpak door professionele- en vrijwilligersorganisaties, maar de praktijk laat zien dat

er nog steeds veel langs elkaar heen gewerkt wordt..

Participatie

Uitvoeringsinstanties als UWV en sociale diensten leggen de nadruk vooral op productie- en controlegericht werken en treden minder op als dienstverlener. Er wordt nog te veel vanuit de regelgeving gedacht en gewerkt. Een gevolg is bureaucratisering: onnodige, vaak onbegrijpelijke regels en procedures en van het kastje naar de muur gestuurd worden. Veel burgers raken ontmoedigd en glijden af in een afwachtende, initiatiefloze rol. Ze nemen steeds minder deel aan de Friese samenleving.

Verbinding individuele hulp en collectieve belangenbehartiging

Solidaire individuele steun en een effectieve collectieve belangenbehartiging zullen in de meerjaren-periode hard nodig zijn. Het betekent dat de lokale hulpverlening en de belangenbehartiging in het FSU-netwerk sterk verbonden worden. Op regionaal niveau gaat het om een wederkerige samenwerking tussen de spreekuurpunten en de gemeentelijke cliëntenraden/adviesraden en op provinciaal niveau om de verbindingen in het FSU-netwerk met de werkgroep Signalering en de onderhandelings/overlegteams van het FSU.

TAKEN EN WERKWIJZE VAN HET FSU

Zelforganisatie en vraaggericht werken

Het FSU is een samenwerkingsverband waar vrijwilligers het beleid bepalen en uitvoeren, ondersteund door enkele beroepskrachten. Het FSU is daarmee een belangenorganisatie waar de deelnemers op een directe manier bezig zijn met de verbetering van de situatie van lotgenoten. Het uitgangspunt voor het werk van het FSU is het principe van de zelforganisatie: personen uit de doelgroep moeten de middelen hebben om zelf aan de slag te gaan en niet afhankelijk zijn van professionele hulp- of dienstverleners. Het aanbod van activiteiten van het FSU is heel direct gebaseerd op de vragen van uitkeringsgerechtigden en gehandicapten om steun. Het FSU is daarom een provinciale organisatie die bij uitstek *vraaggericht* werkt. Het netwerk aan spreekuurpunten garandeert de dagelijkse contacten met de burgers. De komende jaren wil het FSU veel energie blijven steken in stevige en *duurzame samenwerking op lokaal, regionaal en provinciaal niveau*.

Het FSU wil als netwerkorganisatie bijdragen aan versterking van de *sociale samenhang in Fryslan*. Dat betekent dat het FSU een actieve bijdrage blijft leveren aan de verdere vormgeving van een participatiebeleid dat de burger en zijn situatie als uitgangspunt en startpunt neemt en niet de regelgeving. Dat is de basis van de dienstverlening in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), vervat in de zogenaamde Kantelingsgedachte. Het FSU vindt dat de Kanteling ook van toepassing zou moeten zijn voor Werk en Inkomen. Het FSU wil in de komende jaren aan de slag om deze verandering in denken en handelen vorm te geven, in de wetenschap dat het een langdurige aanpak vergt: er moet een proces in gang worden gezet bij beleidsmakers, ambtelijke uitvoerders en bij de burgers. Dat vraagt om een beleid dat uitgaat van ‘vertrouwen, tenzij’ in plaats van op ‘wantrouwen, omdat’!

Versterking van de positie van uitkeringsgerechtigden en minima

Veel burgers hebben het gevoel dat ze zelf niet meer grip hebben op hun eigen toekomst. De

grote afhankelijkheid van uitkeringsinstanties en van beoordelaars op het gebied van de reïntegratie levert vaak een gevoel van machteloosheid op. Gevolg is een passieve, afwachtende houding bij de uitkeringsgerechtigde. De instanties die de sociale regelingen uitvoeren zouden beter in kunnen spelen op de ideeën en mogelijkheden van hun klanten. Dat zou het vertrekpunt moeten zijn voor de dienstverlening en de communicatie, met maatwerk en creatieve oplossingen als resultaat. De contacten met de cliënten kunnen op grond daarvan veel coöperatiever en productiever verlopen.

Verandering van denken en handelen door beleidsmakers en uitvoerders zal nog veel tijd vergen. Tegelijkertijd moet ook het denken en handelen van de burger veranderen: meer actief, kritisch en met meer eigen verantwoordelijkheid als mede-regievoerder optreden! Vooral de lokale spreekpunten willen hen in deze positie brengen, aan de hand van het FSU-parool “We maken van slachtoffers weer onderhandelaars”.

Het FSU wil de bestaande spreekpunten omvormen tot steunpunten in wijken en dorpen waar burgers in kwetsbare omstandigheden een beroep op kunnen doen. Dat wil het FSU doen door vrijwilligers van verschillende organisaties bijeen te brengen in de steunpunten en daarmee deskundigheid en specialismen te bundelen. Resultaat moet een netwerk aan lokale basisvoorzieningen zijn die een eerste, laagdrempelige opvang door vrijwillige hulpverleners biedt. Daarmee wil het FSU bereiken dat de vraag van de burger daadwerkelijk centraal staat en dat de hulpverleners vervolgens hulp op maat geven of regelen dat die gegeven wordt. De vrijwillige hulpverleners zullen er op uit en de hulpvragers ook thuis opzoeken. Het FSU wil met deze ontwikkeling slagvaardiger inspelen op de problemen, de positie van de vrijwillige hulpverleners versterken en een brug slaan tussen vrijwillige en professionele hulpverleners!

Belangenbehartiging en netwerkontwikkeling

Het FSU kiest partij: de situatie en beleving van de uitkeringsgerechtigde of zieke werknemer vormen het uitgangspunt voor het belangenwerk. Het FSU wil als authentieke cliëntorganisatie consequent de dagelijkse praktijk laten zien en die benutten om de kwaliteit van beleid en uitvoering te toetsen. Het FSU treedt op als belangenbehartiger en wil die rol helder uitdragen. Het FSU is geen steunfunctieorganisatie, maar een zelforganisatie met veel *vrijwilligers* en enkele ondersteunende beroepskrachten.

Kwaliteitsverbetering van vrijwilligerswerk

Het FSU wil het vrijwilligerswerk – dat verricht wordt in het kader van de re-integratie - toetsen op kwaliteit. Met behulp van checklisten wordt systematisch in kaart gebracht – via de cliëntenraden en de spreekpunten – welke ervaringen uitkeringsgerechtigden hebben met vrijwilligerswerk in het kader van hun reïntegratie. Het FSU vervaardigt stappenplannen met veel tips over rechten, kansen en valkuilen in alle fases van vrijwilligerswerk: vanaf ‘waar kan ik vrijwilligerswerk verrichten’ tot aan de afsluiting van een periode vrijwilligerswerk. Nadruk zal vooral liggen op de voorwaarden die nodig zijn om zinvol vrijwilligerswerk te verrichten dat weer perspectief biedt.

Deskundigheidsbevordering en kenniscentrum praktijk

Het FSU is op het gebied van de sociale zekerheid, reïntegratie en het minimabeleid een expertorganisatie, zeker als het gaat om cliëntondersteuning en cliëntparticipatie. Vertrekpunt voor het werk van het FSU is de positie en dagelijkse beleving van uitkeringsgerechtigden. De komende jaren wil het FSU de eigen kennis en ervaringsdeskundigheid veel meer laten

benutten door andere organisaties.

Het FSU verzamelt per regio gegevens over de situatie van uitkeringsgerechtigden en minima in de betreffende regio. Het FSU heeft ook de functie van een *kenniscentrum* waarin niet de cijfers, maar de ervaringsgegevens – de mens achter de cijfers! – centraal staan.

Het FSU zal in de meerjarenperiode een gevarieerd *scholingsaanbod voor de vrijwilligers* aanbieden. De scholing zal grotendeels in eigen beheer ontwikkeld en uitgevoerd worden en is sterk praktijkgericht. In het aanbod staan kennisvergroting en het trainen op vaardigheden centraal. Themabijeenkomsten zullen verdieping brengen in de kennis van specifieke ontwikkelingen of onderwerpen. Doel is om de vrijwilligers in staat te stellen om goed te functioneren in hun werkzaamheden als hulpverlener, belangenbehartiger of bestuurder.

FINANCIERING VAN HET FSU

In dit meerjarenplan is het onderscheid geschetst tussen de lokale hulpverlening en belangenbehartiging en de provinciale activiteiten van het FSU. De lokale voorzieningen worden al jaren gefinancierd door de gemeenten. De voorwaarden voor en de hoogte van deze financiering verschilt sterk per gemeente. Het FSU stimuleert dat gemeenten hun verantwoordelijkheid nemen en houden om het werk van spreekuurpunten en cliëntenraden mogelijk te maken. Het FSU is de provinciale organisatie die ‘eenheid in verscheidenheid’ brengt door alle lokale organisaties bijeen te brengen, te laten uitwisselen en elkaars kennis te benutten. Op deze basis is een heel waardevolle sociale infrastructuur opgebouwd met vele honderden gemotiveerde vrijwilligers. Daar voegt het FSU activiteiten aan toe die zich op bovenlokaal niveau afspelen.

Het FSU is bereid om samen met provincie en gemeenten vast te stellen hoe de bovenlokale activiteiten en werkzaamheden gefinancierd kunnen worden. De Kooperaasje-gedachte – enkele jaren terug geïntroduceerd door de provincie – spreekt het FSU zeer aan. Samen met de 9 andere maatschappelijke organisaties wil het FSU een transitieproces ingaan met een open houding en zelfkritisch vermogen. In dit proces zal moeten blijken hoe financiering geregeld kan worden. Belangrijk daarbij is welke rol de provincie wil blijven spelen in het sociale domein. Op dit moment hebben de Provinciale Staten daarin nog geen keuze gemaakt. Dat zal gebeuren als de Staten tot een afronding komen van de takendiscussie om vervolgens de voorwaarden voor het transitieproces vast te stellen. Het FSU constateert dat de Friese gemeenten vooralsnog afwachten hoe de besluitvorming van de provincie uitvalt.

Het FSU kan zich verschillende financieringsmogelijkheden voor de bovenlokale activiteiten voorstellen:

- Structurele bijdragen van gemeenten – gebundeld in VFG verband – volgens een af te spreken verdeelsleutel, rechtstreeks of via de lokale organisaties
- Financiering door de provincie in het kader van thema's als leefbaarheid en participatie, integraal ‘meegenomen’ in de kerntaken van de provincie of deel uitmakend van de sociale interventies van het provinciale kwaliteitsteam.
- Projectfinanciering door fondsen
- Financiering door gemeenten van diensten of producten van het FSU ten behoeve van de lokale organisaties of de gemeente.

Daarbij is het FSU ook bereid om vast te stellen welke ondersteunende activiteiten samen met andere organisaties of door andere organisaties aangeboden kunnen worden. Het FSU functioneert al jaren als een samenwerkingsverband en netwerkorganisatie waarin een bonte verzameling aan organisaties bijeen gebracht is. Het FSU is daardoor in staat om voorbij de eigen horizon te kijken en met veel partners op te trekken!

PRODUCTEN FSU EN BEGROTE KOSTEN OP JAARBASIS

Ondersteuning lokale en provinciale zelforganisatie

- Ontwikkelen van lokale netwerken/samenwerkingsverbanden van belangenorganisaties in alle regio's in Friesland, met gezamenlijke spreekuur- en begeleidingspunten. Alle burgers met vragen en problemen op de terreinen sociale zekerheid en reïntegratie kunnen terecht bij deze laagdrempelige voorzieningen.
- Ondersteuning participatie Werk en Inkomen en WMO
Vormgeven van cliënt- en burgerparticipatie: ontwikkeling van nieuwe vormen en methoden en ondersteuning van lokale participatie door strategische advisering en scholing.

Totaal € 50.000,-

Verstrekken van voorlichting en informatie

- Openbare voorlichtings- en discussiebijeenkomsten
Verschillende groepen betrokkenen informeren over de regelingen op de terreinen sociale zekerheid en reïntegratie via bijeenkomsten, verspreid over de provincie
- Rondzendbrief
Tweemaandelijks blad van het FSU, verspreid onder 500 abonnees en enkele honderden lezers via de voorlichtingsactiviteiten.

Totaal € 55.000,-

Signaleren van structurele knelpunten en toetsing beleid

- Systematische bundeling en verwerking van de praktijkervaringen en problemen uit het netwerk van spreekuren. Op basis daarvan onderhandelingen met beleidsmakers en uitvoeringsinstanties over verbeteringen.
- Toetsing van de kwaliteit van de dienstverlening van uitvoeringsinstanties door middel van kwaliteitschecklisten, met praktische tips over verbetering van de communicatie en contacten. Beoordeling van procedures en werkprocessen op toegankelijkheid en helderheid. Ontwikkeling van voorzieningen en materiaal ten behoeve van de uitkeringsgerechtigde, zodat deze een actieve rol kan spelen en in staat is om (kwaliteits)keuzes te maken.
- Kwaliteitsverbetering van vrijwilligerswerk. Ondersteunende instrumenten voor de cliënt en toetsen van de voorwaarden waaronder vrijwilligerswerk verricht wordt.

Totaal € 50.000,-

Ondersteunen/coördineren lokaal belangenwerk

- Ondersteuning en coördinatie spreekuurwerk
Vormgeven van een effectief functionerend netwerk van lokale spreekuurpunten die dagelijkse opvang, advisering en begeleiding bieden. In stand houden en verbeteren van de onderlinge samenwerking en kwaliteit van het spreekuurwerk

Totaal € 50.000,-

Kenniscentrum en Deskundigheidsbevordering

- Cursussen en trainingen van de vrijwilligers
Praktijkgerichte scholing die de vrijwilligers kennis en vaardigheden verschaft om op te kunnen treden als hulpverlener, belangenbehartiger en bestuurder. Aanbod van meerdaagse trainingen en gevarieerde cursussen, bestaande uit meerdere dagdelen.

Totaal € 52.000,-

Totaal budget op jaarbasis € 257.000,-